

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli d. 15 Februari 1870, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Ifrågavarande, till Lag-Utskottet remitterade motioner äro väckta inom Andra Kammaren af Herrar *O. B. Olsson* (motionen N:o 7), *Sven Nilsson* i Efveröd (motionen N:o 20) och *Magnus Svensson* (motionen N:o 52), hvilka alla tre yrkat, att 26 kapitlet 4 § byggningsbalken måtte så ändras, att alla inom härad eller tingslag må blifva skyldige att efter fyrkotal deltaga i byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Berörda lagrum lyder sålunda: »Tingsbyggnad skall hvart härad bygga, efter gårdatal, å vanlig tingstad, eller der Konungens Befallningshafvande pröfvar det för allmogen lägligast, sedan Rätten deröfver hörd är. Der skall vara en stufva så stor, som tarvas, och två kamrar; och vare häradet skyldigt den byggnad uppehålla. Vid hvart tingställe skall ock ett fängelse vara, der missgerningsmän må i förvar hållas. För denna byggnad vare ingen fri, utan sätes- och ladugårdar, afhyste rå- och rörs-hemman, så ock preste- och klockarebol» Varande, enligt Kongl. Förordningen den 17 September 1783, lotshemman befriade från skyldighet att i tingshusbyggnad deltaga.

Det kan icke förnekas, att en jemnare och mera tidsenlig fördelning af ifrågavarande besvär är af rättvisa och billighet påkallad. På sätt Lag-

Utskottet vid nästlidna års riksdag i detta ämne erinrade, härleder sig åberopade lagstadgandet från en tid, då man icke visste af någon annan till deltagande i allmänna onera på landet förpligtad befolkning, än jordbrukaren, och då man ej kände någon annan grund för dennes beskattning, än det hemmantal han innehade. Men förhållandet är numera helt annat. Öfverallt har vid sidan af den egentlige jordbrukaren uppstått en befolkning af bruksiddkare, fabrikanter, handlande och handverkare m. fl., hvilka lika väl som jordbrukaren hafva intresse af rättsskipningens behöriga handhavande. De böra derföre ock i sin mån, efter lämpliga grunder, bidra till uppehållande af de för detta ändamål nödiga inrättningar, synnerligast som med den nyare tidens framåtskridande och folkmängdens tillväxt fordringarne i afseende på beskaffenheten af ifrågavarande byggnader betydligt stegrats.

Någon giltig anledning, hvarför innehafvare af preste- och klockarebol skulle i förevarande hänseende åtnjuta en förmån, som ej tillkommer andra boställsinnehafvare, lär svårigen kunna anföras; och de skäl, som må hafva föranlett 1734 års lagstiftare att frikalla sätes- och ladugårdar samt afhysta rå- och rörshemman från allt deltagande i tingshus- och häradsfängelse-byggnad, synas numera ej vara för hand. Å andra sidan har det ej undgått Utskottets uppmärksamhet att ifrågasättas kan, huruvida förevarande fråga, då befrielse från deltagande, åtminstone i byggande af tingshus, fänes vederbörande tillförsäkrad i adliga privilegierna den 16 Oktober 1723. § 8, må kunna anses antaga egenskapen af privilegiefråga och förty böra behandlas i den ordning 114 § Regeringsformen föreskrifver.

Ehuru Utskottet i öfverensstämmelse med ofvan uttalade åsigtter anser, att ifrågaställda byggnadsskyldigheten bör blifva ett gemensamt onus, som drabbar icke blott egare af alla slags fastigheter, men äfven en hvar vid kommunalstämma röstberättigad, tilltror Utskottet sig likväl icke att obetingadt förorda den af motionärerne i sådant afseende föreslagna grund, likasom Utskottet i saknad af erforderliga upplysningar till ledning för bedömandet ej heller är i tillfälle att härutiinnan framställa något annat förslag. Den varsamhet, hvarmed lagstiftaren i allmänhet bör gå till väga vid öfvergången ifrån en princip till en annan, måste han framför alltiakttaga i ett fall sådant som det förevarande, då frågan gäller att till en del öfverflytta en börda från en samhällsklass på andra, hvilka förut varit derifrån befriade. Om derföre den af motionärerne föreslagna fördelningsgrund, fyrktalet, funnes i det hela taget lämplig, torde likväl vissa modifieringar böra ega rum för de klasser, som i allt fall finge en ökad tunga, och hvilkas intresse i kommunen kunde anses mindre varaktigt än fastighetsegarens.

Då emedlertid, såsom redan är antydt, för uppgörande af detaljerade bestämmelser i ifrågavarande hänseende erfordras en noggrannare utredning af frågan, än som hos Riksdagen lär kunna åstadkommas, får Utskottet vördsamt hemställa:

att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändrade stadganden angående deltagande i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse, att dessa åligganden blifva för medlemmarne af tingslagen, efter billiga grunder, gemensamma.

Stockholm den 14 Februari 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

R e s e r v a t i o n e r :

af Herrar Grefve *Mörner, von Möller* och *Bergström.*
